

3. CERGHIT, I., VLĂSCLEANU, L., POPESCU, E., RADU, I.T., *Didactica – manual pentru clasa a X-a – școli normale*, E.D.P., București. 1997, p. 174, ISBN: 97-30-5844-0;
4. Comisia Europeană, *Propunere de RECOMANDARE A CONSILIULUI privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*, (Text cu relevanță pentru SEE) {SWD(2018) 14 final, Bruxelles, 17.1.2018, p. 21, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:395443f6-fb6d-11e7-b8f5-01aa75ed71a1.0019.02/DOC_1&format=PDF (vizitat 24.02.2021);
5. CRISTEA, S. *Competențele-cheie pentru educația permanentă. Implicații interdisciplinare*, Revista Didactica Pro..., Nr.3 (67), 2011, ISSN: 1810-6455, p. 54 - 56 https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/54_56_Competentele-cheie%20pentru%20educatia%20permanenta.pdf (vizitat 21.04.2020);
6. CRISTEA, S. *Dicționar de termeni pedagogici*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998, p. 311, ISBN 973-30-5130-6;
7. *Formarea continuă a personalului didactic din învățământul preuniversitar* <https://www.qualform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-resurse-educationale-pentru-sustinerea-educatiei-incluzive-de-calitate/formarea-continua-a-personalului-didactic-din-invatamantul-preuniversitar> (vizitat 04.02.2021);
8. *Formarea profesională a cadrelor didactice – politici europene* <https://www.eduform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-resurse-educationale-pentru-sustinerea-educatiei-incluzive-de-calitate/formarea-profesionala-a-cadrelor-didactice-politici-europene> (vizitat 02.03.2021);
9. *Legea educației naționale nr. 1/2011*, <https://lege5.ro/gratuit/geztsobvgi/legea-educatiei-naționale-nr-1-2011> (vizitat 04.03.2021);
10. *Monitorul educației și formării 2019*, p. 25, ISBN: 978-92-79-89848-8, https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-romania_ro.pdf (vizitat 20.02.2021);
11. NAGNIBEDA-TVERDOHLEB T. *Dezvoltarea procesuală a formării continue a cadrelor didactice din învățământul general*, Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2018, p.150, CZU: 373.091(043.3)
12. PETROVICI, C. *Principii și criterii de evaluare a competențelor profesionale ale învățătorilor debutanți*. Teză de doctor în pedagogie. Chișinău, 2006, p.155, CZU: 317.136(043);
13. PISA 2018-2021, <http://www.ise.ro/pisa-2018-2021>(vizitat 03.03.2021);
14. *Rezultatele elevilor din România la evaluarea internațională PISA 2018* <https://www.edu.ro/rezultatele-elevilor-din-romania-la-evaluarea-internațională-pisa-2018> (vizitat 03.03.2021);
15. ȘERBAN, V. traducere, *Educația în domeniul științelor în Europa: Politici naționale, practici și cercetare*, Agenția Executivă pentru Învățământ, Audiovizual și Cultură, 2011, p. 162, ISBN: 978-92-9201-329-5, http://publications.europa.eu/resource/cellar/bae53054-c26c-4c9f-8366-5f95e2187634.0008.03/DOC_1 (vizitat 26.02.2021);
16. ȘERBĂNESCU, L. *Formarea profesională a cadrelor didactice – repere pentru managementul carierei*, : Printech, București, 2011, p. 227, ISBN: 978-606-521-793-5;
17. ȘOITU L. *Dicționar Enciclopedic de Educație a Adulților*, Iași: Universității „Alexandru Ioan Cuza,” 2011, p.288, ISBN: 978-973-703-711-4.

STRATEGII DE MANAGEMENT AL CLASEI LA NIVELUL PRIMAR DE ÎNVĂȚĂMÂNT

CLASSROOM MANAGEMENT STRATEGIES AT THE PRIMARY LEVEL OF EDUCATION

Natalia Pantelei, învățătoare, grad didactic II,
Instituția Publică Școala Primară Hîrbovăț, s. Hîrbovăț, r. Anenii - Noi
Natalia Pantelei, teacher, teaching degree II,
Public Institution Primary School „Hîrbovăț” Anenii - Noi district

CZU 37.064.2:005

Abstract

This article elucidates the theoretical and practical aspects of classroom management at the primary level of education in ensuring the stress reduction of work in school by effectively managing discipline / behavioral problems and student relationship, protecting the emotional health of students.

Key-words: educational process management, managerial competence of the teacher, student class manager, class management

Actualmente, în contextul schimbărilor din domeniul educațional, managerii școlari, sunt chemați să cultive valori, să creeze competențe care să asigure instituției de învățământ în care activează, suportul necesar integrării într-o lume a modernizării educaționale. *Managementul procesului de învățământ* angajează o nouă perspectivă de abordare a problemelor didacticii moderne, în sens sistematic, de pilotaj și de inovație strategică. Această nouă perspectivă este strâns legată de sistemul de *competențe* pe care trebuie să-l posede un *manager* modern și altruist [1, p. 4].

Una dintre aceste competențe, după I. Jinga și E. Istrate (1998) ar fi, *competența managerială a cadrului didactic*, care se referă la: viața grupului; în raporturile cu colegii; disciplinele de studiu; societate și cele generate de propria persoană [2, p. 68].

Managerul clasei de elevi în acest sens, *cadrul didactic*, care după I. Bulgaru și C. Langa (2009) nu execută doar deciziile centrale de politică educațională nu administrează doar resursele clasei, nu gestionează doar spațiul și timpul educațional. El are o viziune de ansamblu asupra învățământului și educației, inițiază proiecte educaționale, organizează activități didactice și educaționale, coordonează resursele umane, materiale și financiare, ia decizii împreună cu cei implicați în procesul educațional, rezolvă situațiile conflictuale, consiliază elevii cu probleme, dirijează procesul de învățare creativă a elevilor etc. [3, p. 76].

Pe dimensiunea dată, în plan autohton, au fost reactualizate *Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general prin Domeniul de competență 2. „Mediul de învățare”* cu standardul: *Cadrul didactic asigură un mediu de învățare dezvoltativ*, indicatorul 2.2. *Asigură managementul clasei și al comportamentului elevilor*, descriptorii: 2.2.1. Asigură participarea democratică a copiilor/elevilor în cadrul procesului educațional, respectând principiul diversității. 2.2.2. Monitorizează permanent activitatea subiecților educaționali, promovând comportamentul adecvat/etic. 2.2.3. Diversifică activitățile colectivelor de copii/elevi în scopul asigurării unei autonomii comportamentale. 2.2.4. Implică elevii în stabilirea comportamentului și a regulilor de lucru, bazate pe cultura învățării [4, p. 6].

Din perspectiva dată, învățătorul trebuie să creeze un climat atractiv pentru elevii săi, un mediu educațional care să favorizeze învățarea eficientă, un mediu relațional care să conducă la dezvoltarea armonioasă a personalității elevilor – să formeze clasa ca grup social.

Literatura de specialitate (L. Ciascai, S. Cristea, D. Honțuș, R. Iucu, E. Stan, L. Trif, C. Ulrich) trasează mai multe *definiții* a *managementului clasei* cu obiectivul de formare la elevi a unor abilități de autoreglare a comportamentului și principiile procesului dat: îmbunătățirea

condițiilor învățării; prevenirea stresului profesorilor și elevilor; creșterea timpului petrecut în sarcina de învățare și diminuarea timpului destinat controlului comportamentelor disruptive; implicarea elevilor în activități care să le solicite participarea activă. Astfel, pe fundalul abordărilor teoretice am stabilit:

- managementul clasei este abilitatea cadrului didactic de a planifica și organiza activitatea clasei, de a învăța să asigure un climat favorabil instrucției și educației în cadrul căruia se urmărește prevenirea comportamentelor distructive, deviante și rezolvarea problemelor comportamentale;

- pentru eficientizarea activității cadrului didactic cu clasa se va utiliza un ansamblu de strategii și tehnici de gestionare a relației profesor - elev pe de o parte, și dintre elevi pe de altă parte în scop de facilitare a muncii și construirii un mediu de muncă sănătos [4, p. 6];

- utilizarea strategiilor și tehnicilor de management a clasei urmărește două scopuri egale ca importanță:

a) de a asigura reducerea stresului pe care îl presupune munca în școală, prin gestionarea eficientă a problemelor de disciplină/comportament și a relației cu elevii;

b) de a proteja sănătatea emoțională a copiilor și a le asigura dezvoltarea armonioasă.

Din perspectiva dată, principalele modalități (strategii) de management a clasei de elevi, după O. Benga, A. Băban, A. Opre (2015) sunt:

1. Strategii de prevenție/intervenție la nivel comportamental.

2. Strategii de prevenție/intervenție la nivelul dezvoltării competențelor social-emoționale.

3. Strategii de comunicare [7, p. 45].

Strategiile *de prevenție/intervenție la nivel comportamental* vizează:

- regulile clasei (McGinnis, Frederic și Edwards, 1995) [apud, 7, pp. 47-48];

- lauda și atenția pozitivă (M. Zlate, L. Șoitu, R. Cherciu, I. Barbu, D. Barbu);

- sisteme de recompense (A. Băban, A. Opre, O. Benga, E. Păun);

- sancționarea comportamentelor neadecvate (pedepsele) (DreiKurs, 1994; Fields, Boesse, 1994): mutarea elevului, retragerea privilegiilor, excluderea (G. Albu, A. Băban, G. Lemeni, M. Carcea) [apud, 7. p. 53].

Strategiile *de prevenție/intervenție la nivelul dezvoltării competențelor social-emoționale* vizează (N. Cerchez, S. Chirica, A. Gherguț, R. Iucu, I. Jinga, E. Istrate, E. Joița):

- recunoașterea emoțiilor și gestionarea emoțiilor negative - competențele emoționale;

- comportamentele prosociale și rezolvarea de probleme, empatia - competențele sociale.

Strategiile *de comunicare* (E. Stan, D. Spânu, I. Țoca, C. Ulrich) - componentă importantă a interacțiunilor la clasă în vizorul copiilor cu probleme de comportament:

a) axate pe comunicarea dintre cadrul didactic și elevul: gestionarea reacțiilor emoționale ale cadrului didactic; evitarea etichetărilor; comunicarea adecvată a criticilor (A. Băban, 2001; M. Zlate, 2004)

b) modul în care ar putea fi eficientizată relația cu părinții acelor copii care manifestă probleme de comportament: informarea constantă pe parcursul anului școlar asupra progreselor și comportamentelor pozitive ale fiecărui elev din clasă și implicarea/preocuparea cadrului didactic în contextul comportamentului negativ; formularea criticilor la adresa comportamentului și nu a copilului; identificarea unor soluții cu privire la comportamentele

neadecvate ale copilului împreună cu părintele (G. Albu, A. Băban, D. Petrovai, G. Lemeni, A., D. Luca, D. Croitoru).

Prin prisma abordărilor teoretice am selectat și adaptat unele modalități practice de valorificare a strategiilor de management al clasei: *stabilirea de reguli, personalizarea clasei, cunoașterea elevilor, crearea unui cadru de interacțiune pozitivă*:

» la problemele de interrelaționare dintre elevii clasei și de îmbunătățire a relațiilor cu ceilalți elevi,

» de rezolvare a posibilelor conflicte, de a deveni mai siguri și încrezători în relațiile cu aceștia, cu finalitate de formare a comportamentului disciplinat în clasa de elevi, aplicând strategii de schimbare a comportamentului indezirabil.

Regulile clasei trebuie (E. Stan, A. Țepelea, P. Petrescu, D. Luca) să satisfacă următoarele criterii: relevanța, transparența, pozitivitatea. De aceea, la stabilirea de reguli învățătoarea va comunica clar regulile de comportament social și academic, apoi împreună cu elevii pe baza criteriilor, vor stabili regulile clasei prin identificarea celor mai frecvente probleme din clasă (întrarea în clasă, mișcarea în timpul orei de clasă, modalitățile de adresare, când se vorbește și când se tace în sala de clasă, cine se ocupă cu distribuirea materialelor și a echipamentelor atunci când este nevoie de acestea etc):

- * să fie stabilite la începutul anului școlar;
- * să fie formulate pozitiv, specificând comportamentul așteptat;
- * să fie scrise într-un limbaj simplu etc. [8, p. 54]

Din perspectiva dată, învățătoarea va negocia lista sa de reguli încă în faza primelor întâlniri cu elevii și va negocia unele pedepse pentru încălcarea lor:

Comportament – regulă – consecință

Comportamentul așteptat	Regula	Consecințe pentru elevii care nu respectă regula
Să nu alergăm în pauze prin clasă.	În clasă ne deplasăm fără grabă, ordonat	Șterge praful de pe mobilierul din clasă.

Pentru a *personaliza clasa*, împreună cu elevii, învățătoarea va decide asupra următoarelor aspecte:

- preluarea/inventarea unui nume la care aderă întreaga clasă;
- aranjarea diferită a băncilor;
- utilizarea elementelor decorative pentru tapetarea clasei (produse ale elevilor, materiale de interes specific pentru elevi, etc.);
- particularizarea clasei prin culoare.

Cunoașterea elevilor cere cadrului didactic să demonstreze mereu respect față de elevii clasei și atenția pe care le-o acordă (ținându-i minte numele, preferințele, aspirațiile, respectarea echității, acordarea egalității șanselor pentru toți membrii colectivului din clasă, respectarea deopotrivă a băieților și fetelor) în așa mod făcându-l pe fiecare elev să se simtă în siguranță.

Crearea unui cadru de interacțiune pozitivă se caracterizează prin: deschidere la schimbare; atractivitate și culoare; respectarea orarului; ignorarea comportamentelor nedorite; îndepărtarea obiectelor care determină conflicte interpersonale; întărirea comportamentelor dezirabile; utilizarea unor stiluri de interacțiune pozitivă.

Cadrul de interacțiune pozitivă este creat în clasă prin lecțiile la disciplina *Dezvoltare personală* (DP în continuare), la grupul cu program prelungit, individual pentru unii elevi cu

probleme de conduită la clasă în scop: de cunoaștere și respectare a normelor și valorilor grupului; de formare a atitudinii responsabile și stimulare a inițiativei personale; de dezvoltare a abilităților de interrelaționare; de creștere a stimei de sine etc.

Mai jos, detaliem o secvență din *activitatea de creare a unui cadru de interacțiune pozitivă în clasă* (cl. I-a) la lecția de DP:

Modului I. Arta cunoașterii de sine și a celuilalt

Unități de competență: 1.2. [9, p. 180].

Subiectul: Eu și colegii mei de clasă suntem unici

Etapa lecției: Realizarea sensului; Pasul – Procesează informația!

Tipul de evaluare: EFI (interactivă)

Activitatea: Hai să ne jucăm!

Obiectivul activității: practicarea (cunoașterea și respectarea) normelor și valorilor grupului, prin: obținerea de informații despre colegii de clasă; respectarea valorilor și a trăsăturilor de personalitate ale colegilor; corelarea informațiilor dobândite cu comportamente adecvate.

Metode: metoda caruselului, dezbateră frontală

Desfășurarea activității:

Clasa a fost împărțită în grupe eterogene de 4-6 elevi (număr par de elevi în grup).

I. Echipele au primit o tablă de joc, un zar și pionii pentru fiecare membru al grupului. Învățătoarea a prezentat regulile jocului:

- jucătorii își aliniază pionii la START și dau pe rând cu zarul;
- fiecare jucător își alege o pereche din grup;
- toate răspunsurile colegului pereche va fi notat pe parcursul jocului;
- semnul de întrebare (?) de pe grila de joc acordă dreptul fiecărui membru al echipei de a adresa o întrebare colegului (din orice domeniu al vieții elevului) ce a ajuns cu pionul în acea casetă.

II. Elevii au parcurs grila de joc, având totodată sarcina de a nota răspunsurile oferite de colegul-pereche. Timp de 5 minute, elevii și - au sintetizat informațiile primite, alcătuind „portretul colegului”.

III. Jocul s-a finalizat cu prezentarea colegului în fața clasei, prezentare făcută pe baza informațiilor adunate pe parcursul jocului.

IV. Frontal, învățătoarea a condus discuția spre identificarea unor elemente de constituire a grupului, cum ar fi: cunoașterea celorlalți; diversitatea îmbogățește grupul; cunoașterea de sine; acceptarea schimbării; ascultarea opiniei celorlalți; respectarea subiectului discuției; respectarea intenției colegului; discuții și în afara orelor.

Observații. Ne-am convins:

- se recomandă folosirea jocului la începutul fiecărui an școlar, în primele zile de școală unde se explică foarte clar și de la început toate regulile jocului;
- jocul se poate extinde pe mai multe ore;
- se va cere elevilor să realizeze un poster intitulat „Colegul meu”, conținând informațiile aflate în etapa anterioară.

Evaluarea interactivă (EFI) s-a raportat la obiectivul activității; s-a realizat fără instrumentare:

- emoțional (zâmbet, gesturi de aprobare, mimică de încurajare) prin gradul de implicare în joc: plăcere/indiferență, sinceritate/superficialitate;

- de activitate prin calitatea prezentării făcută colegului de joc, ca rezultat al interesului față de acesta (s-a implicat; a fost activ; a susținut atmosfera de lucru în grup etc.).

Concluzii:

A face managementul clasei, înseamnă a utiliza un set de instrumente de gestionare a relațiilor dintre profesori și elevi pe de o parte, și dintre elevi pe de altă parte ce oferă cadrului didactic posibilitatea de a facilita munca la nivelul clasei și să construiască un mediu educațional sănătos.

BIBLOGRAFIE

1. Dermenji-Gurgurov, S., Managementul educațional: Realizări și perspective de dezvoltare. Materialele Conferinței științifico-practice internaționale, ediția I-a 27 aprilie 2017. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Managementul%20educa%C5%A3ional_2017.pdf (vizitat 27.02.2021)
2. JINGA, I., ISTRATE, E., *Manual de pedagogie*. București: Editura ALL, 1998. ISBN-10: 9735716321
3. BULGARU, I., LANGA, C., *Managementul clasei de elevi. O abordare aplicativă*. Pitești: Editura Universității, 2009. ISBN: 9789736909344
4. Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general. Chișinău: ME CC al RM. Aprobate la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces-verbal nr. 18 din 03 iulie 2018; prin Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018. (vizitat 02.03.2021) https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_de_competenta_profesionala_ale_cadrelor_didactice_din_invatamantul_general.pdf
5. Culegere de materiale utile pentru examenul de definitivare și pentru examenul de gradul II. <http://psihopedagogie.blogspot.md/2007/08/12-psihologia-grupurilor-scolare.html> (vizitat 27.02.2021)
6. Management educațional. Mentorat urban. București: Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului Unitatea de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă. <http://mentoraturban.pmu.ro/sites/default/files/ResurseEducativale/Modul%207%20Management%20educational.pdf> (vizitat 27.02.2021)
7. BENGA, O., BĂBAN, A., OPRE, A., *Strategii de prevenție a problemelor de comportament*. Cluj-Napoca: Editura ASCR, 2015. ISBN: 9786068244914
8. IUCU, R. B., *Managementul clasei de elevi*, Iași: Editura Polirom, 2006. ISBN: 973-46-0235-7
9. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău, 2018, Aprobate la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018). https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primare_site.pdf (vizitat 27.02.2021).

CARACTERUL PROSOCIAL AL ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE ÎN CLASELE PRIMARE